

SUOMEN VESIENSUOJELUN KESKUSLIITON LAUSUNTO

Ympäristöministeriölle

Asia: Asetusluonnos – tulospäristeisen tuen pilotointi maatalouden vesiensuojelussa

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asetuksesta, jonka tavoitteena on pilotoida tulospäristeista tukimallia maatalouden vesiensuojelussa Saaristomeren valuma-alueella vuosina 2026–2036. Pidämme asetusta tärkeänä osana Ahti-ohjelmaa, joka jatkaa vesiensuojelun tehostamisohjelman (2019–2023) työtä ja tukee alueellisten vesienhoitosuunnitelmien sekä kansallisen merenhoitosuunnitelman toteutusta.

Hallitusohjelmassa korostetaan Saaristomeren tilan parantamista ja ravinnekuormituksen vähentämistä. Ahti-ohjelmassa painotetaan erityisesti mittakaavaltaan merkittäviä ravinnekierron parantamiseen johtavia toimenpiteitä, kuten eläinperäisen ravinteiden kiertoa, maaperän pöätyskyvyn parantamista ja ravinteiden poistoa vesistöistä. Ravinnekiertoa edistetään teknologianeutraalisti ja yhteiskunnallinen kysyntä edellä. Annettava uusi asetus olisi osa tätä kokonaisuutta.

Tulospäristeinen tukimalli – vaikuttavuuden edistäjä

Tulospäristeinen tukimalli edustaa tervetullutta muutosta kohti vaikuttavuuteen perustuvaa ohjausta. Malli, jossa viljelijät voivat valita toimenpiteet itse ja saavat tukea saavutettujen tulosten päristeella, kannustaa innovatiivisuuteen ja paikallisten olosuhteiden huomioimiseen. On tärkeää, että tukijärjestelmä on selkeä, oikeudenmukainen ja kannustava, ja että sen vaikuttavuutta seurataan systemaattisesti koko pilotin ajan.

Alueellisten vesiensuojeluyhdistysten keskeinen rooli

Pilotin onnistuminen edellyttää tiivistä yhteistyötä alueellisten vesiensuojeluyhdistysten kanssa. Yhdistykset ovat vuosikymmenten ajan toimineet maatalouden vesistökuormituksen vähentämiseksi, kehittäneet paikallisia ratkaisuja, tukeneet viljelijöitä ja toteuttaneet seuranta- ja kunnostustoimia. Erityisesti seuraavat yhdistykset ovat keskeisiä toimijoita pilotin alueella ja sen vaikutuspiirissä:

- Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys ry (LSVSY)
- Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry (LUVY)
- Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY-yhdistys)
- Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry (PVE)
- Kymijoen vesi ja ympäristö ry (KYVY)
- Saimaan vesiensuojeluyhdistys ry (SVSY)
- Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry (VHVSY)
- Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry (IUPVSY)

Näiden yhdistysten asiantuntemus, paikallistuntemus ja viljelijäverkostot ovat korvaamattomia pilotin suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Suosittelemme, että yhdistykset otetaan mukaan jo valmisteluvaiheessa ja niille varataan rooli myös tulosten seurannassa ja viestinnässä.

Suomen Vesiensuojelun Keskusliiton aiemmat kannanotot

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto on aiemmissa lausunnoissaan korostanut tarvetta siirtyä vaikuttavuuteen perustuvaan ohjaukseen ja lisätä ravinnekuormituksen vähentämiseen tähtäävien toimien

rahoitusta. Olemme painottaneet, että Saaristomeren valuma-alueen erityispiirteet – kuten korkea fosforikuormitus ja viljelyintensiteetti – edellyttävät kohdennettuja ja pitkäjänteisiä toimia. Asetusluonnos vastaa näihin tarpeisiin ja tukee hallitusohjelman tavoitteita ravinnekierron parantamisesta ja vesien tilan kohentamisesta.

Esimerkiksi 22.3.2024 julkaistussa kannanotossa keskusliitto esitti, että maatalouden vesiensuojelutoimien tulisi olla pysyviä ja toteutettuna riittävän suurilla pinta-aloilla, jotta vaikutukset veden laatuun ja vesiluonnon monimuotoisuuteen olisivat pitkäkestoisia. Lausunnossa korostettiin myös maaperän rakenteen ja kasvukunnon parantamisen merkitystä vesienhallinnan ja ravinteiden pidätyskyvyn kannalta.

Toisessa kannanotossa Keskusliitto toi esiin valuma-alueelähtöisen vesienhallinnan ja luonnonmukaisten ratkaisujen, kuten kaksitasouomien, hyödyt paitsi vesiensuojelulle myös viljelyolosuhteille ja satovarmuudelle. Näiden menetelmien avulla voidaan parantaa peltojen viljeltävyyttä, ravinteiden käytön tehokkuutta ja vähentää eroosioriskiä erityisesti ilmastonmuutoksen aiheuttamien sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä.

Seuranta ja arviointi

Pilotin vaikuttavuuden arviointi edellyttää selkeitä mittareita ja läpinäkyvää raportointia. Suosittelemme, että asetukseen sisällytetään velvoite julkaista vuosittain yhteenveto saavutetuista tuloksista, tukien kohdentumisesta ja vesien tilan kehityksestä. Lisäksi tulisi varmistaa, että pilotin opit hyödynnetään laajemmin maatalouden ympäristötukijärjestelmän kehittämisessä.

Yhteenveto

Kannatamme asetuksen antamista ja pidämme tärkeänä, että tulosperusteinen tukimalli pilotoidaan huolellisesti ja yhteistyössä alueellisten vesiensuojeluyhdistysten kanssa. Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ja sen jäsenyhdistykset ovat valmiita tukemaan pilotin toteutusta asiantuntemuksellaan ja verkostoillaan.

Kunnioittavasti,

Helsingissä 9.10.2025

Vesiensuojelun Keskusliitto

Hannu Moilanen

Toiminnanjohtaja